

Religionisté bádají nejen na univerzitě, ale i v terénu

Jeden z výzkumů zjišťoval, jak se účastníci studie, kteří si mohli beze svědků vzít plechovku nápoje, zachovají „dohlíží-li“ na jejich počínání **trojrozměrná hlava člověka, vlka, fotografie** anebo je na místě přítomna pouze **květina**.

Vědci už doložili, že náboženský prožitek i jednání věřících ovlivňují například **trojrozměrné artefakty** jako sochy anebo také hrající **sakrální hudba**.

Vědci prováděli výzkumy i na Mauriciu, kde se jedinci účastní náročných **rituálů typu kavadi**, při němž lidé **táhnou břemeno, trýzní se a sebe-propíchnouji**. Experti publikovali články v časopisech Nature, PLOS One i Current Biology.

FOTO: MAFRA-ANNA VANDROVÁ // KOLÁŽ SIMON / LN

Kde měli jaké předsudky?

■ Vědci z Laboratoře pro experimentální výzkum náboženství (LEVYNA) při Masarykově univerzitě v Brně se podíleli na velké studii o ateismu, kterou v srpnu publikoval vědecký časopis **Nature Human Behaviour**.

■ Ve třinácti zemích s rozličným náboženstvím i religiozitou (**Česko, Austrálie, Čína, Finsko, Hongkong, Indie, Mauricius, Nizozemsko, Nový Zéland, Spojené arabské emiráty, USA, Singapur, Velká Británie**) religionisté prokázali předsudky vůči ateistům: dotázáni jim všude přisuzují **radikálně nemravnější počínání** než věřícím.

Českou spoluautorkou studie je **Eva Kundtová Klocová**, jejíž muž **Radek Kundt** unikátní laboratoř vede.

Pramen: LN, LEVYNA, Masarykova univerzita

Lidé mají předsudky vůči ateistům

„**Předsudky vůči nevěřícím se potvrdily ve třinácti různých zemích včetně Česka,**“ říká Eva Kundtová Klocová z Laboratoře pro experimentální výzkum náboženství (LEVYNA).

MARTIN RYCHLÍK

BRNO Tu otázku si klade lidstvo vlastně od pradávna. Souvisí snad víra v nadpřirozené mocnosti (či přímo bohy) s lidskou morálkou? Jsou věřící lidé mravnější?

Ve starověku o tom přemýšleli jak čínští učenci, tak antický Sókratés – později třeba i Dostojevskij. Vědci nyní prokázali, že nevěřící lidé stále bývají intuitivně vnímáni jako ti, kteří mají tendence chovat se hůře nežli věřící.

Negativní předsudky vůči ateistům totiž mívají i současní zástupci různorodých kultur od religiozních až po sekularizované společnosti, ukazuje nová studie v časopise *Nature Human Behaviour*.

Dotazovaní lidé ve třinácti zemích od Finska přes Mauricius až po Indii přisuzovali extrémní porušení mravů – včetně mučení zvířat i vražd bezdomovců – častěji li-

dem, kteří nevěří ve vyšší moc, ačkoliv pro takové odpovědi nebyl důvod, a nebylo to navíc ani pravděpodobné. Celkem se globální studie zúčastnilo 3256 respondentů – včetně 187 lidí z Česka. Spoluautorkou článku je religionistka Eva Kundtová Klocová z Masarykovy univerzity v Brně.

„Will Gervais, vedoucí autor studie, se vnímáním ateismu zabývá již dlouhou dobu. Oslovil proto antropology, kteří provádějí výzkumy v různých oblastech. Ke spolupráci jsem se tak dostala přes bývalého šéfa naší výzkumné skupiny Dimitrise Xygalatase, který nyní působí v Connecticutu a zodpovídá za sběr dat na Mauriciu. Srovnatelný výzkum jsem tedy provedla i v Česku,“ řekla LN Eva Kundtová Klocová.

Od muslimů až po buddhisty

V čem výzkum spočíval? Vědci nejprve vytipovali třináct států s co nejrozličnější religiozitou; tedy země rozličným způsobem náboženské. „Jsou tam proto sekulární a křesťanské země jako Česko či Nový Zéland, muslimské Spojené arabské emiráty, převážně hinduistický Mauricius, Indie, ale i Čína s buddhismem a podobně,“ vysvětluje Kundtová Klocová.

Tam všude posléze třináct věd-

ců uskutečnilo týž experiment: na vzorcích vždy více než stovky osob zjišťovali jejich implicitní, přirozené postoje. Účastníci, rozdělení do dvou skupin, si měli přečíst příběh o muži, jenž jako dítě tyral živočichy a svoje násilné sklony vystupňoval... až k vraždě pěti lidí žijících bez domova.

Tázáni pak měli odpovídat, zda je dle nich větší šance, že to byl a) učitel, nebo b) nevěřící učitel, přičemž v kontrolní skupině jiných osob byly možnosti: a) učitel, nebo b) věřící učitel. Badatele pak zajímala chybovost, poněvadž obě druhé možnosti, kombinující více podmínek, jsou samozřejmě těmi nepravděpodobnějšími. Přesto lidé intuitivně přisuzovali nejhroší sklonu nevěřícímu učiteli!

„Jde o implicitní, nevědomé předsudky. Sice si myslíme, že je nemáme – třeba u nás proti ateistům –, ale opravdu je máme. Ve všech zemích se tento předsudek projevil, byť v různé míře,“ upozorňuje Kundtová Klocová.

Ve výsledcích se odráží nábožensko dané země; čím je celková populace religioznější, tím byl předsudek vůči nevěřícím vyšší – jako v Indii nebo Spojených arabských emirátech. Dle autorů záleží také na úrovni vzdělání, neboť nejméně často se chytrým experi-

mentem nechali „nachytat“ Finové, známí kvalitním školstvím.

„Ale pozor, předsudky vůči ateistům mívají i sami ateisté. „Ani vzestup sekularismu v západních společnostech v lidech nepřepsal antiateistické předsudky. Zakotvená podezřívavost vůči nevěřícím naznačuje, že mocný vliv náboženství na mravní soudy přetrvává, a to dokonce i mezi nevěřícími v sekulárních společnostech,“ uvádí mezinárodní studie, pod kterou se skví jméno Masarykovy univerzity vedle škol ze Sydney, Hongkongu nebo Šardžá.

Laboratoř versus náboženství

Není však divu. Laboratoř pro experimentální výzkum náboženství (LEVYNA) na brněnské filozofické fakultě patří ke skutečně nemnoha světovým pracovištím, kde empiricky zkoumají různé složky religiozity, náboženského chování a prožitků. Nejbližší podobná centra jsou v dánském Aarhusu a Oxfordu.

„Nová studie se pěkně vztahuje k teorii moralizujících a trestajících bohů,“ říká Radek Kundt, ředitel laboratoře, přičemž mluví loňský článek v magazínu *Nature*, o němž LN detailně psaly. Tato rozsáhlá studie, na níž se brněnští

religionisté též podíleli, ukázala, že lidé v osmi společnostech od Sibíře po Fidži jsou ochotnější podělit se o majetek i se vzdálenými a neznámými souvěrci. A čím více jsou jejich božstva považována za umravňující a také trestající, tím jsou k altruistickému chování svolnější. Aktuální článek zase nastiňuje, že náboženství bylo s lidmi evolučně tak dlouho, že se vtisklo do jejich žil. A to evidentně dost hluboko, ač si to ani my, nevěřící Češi, nepřipouštíme...

LEVYNA má šest vlastních výzkumníků včetně doktorandů. Ti například zkoumali roli hudby v obřadnosti; prověřují též, jak v rituálech na Mauriciu „funguje“ drastické sebetřýznění; anebo publikovali studii o tom, že obraz postavy již vlčí busta na stěně snižuje šanci, že budou lidé podvádět – když byli při pokusu takto „hlídáni“, vzali si méně často nabídnutý nápoj bez zaplacení.

S další posilou z Harvardu

Promyšlená metodologie, široký mezikulturní vzorek a spolupráce s předními vědeckými ústavy tak umožňují proniknout moderních religionistických studií i do přírodovědných časopisů – typu *Nature* anebo *Current Biology*. „Myslíme, že se redakční rady časopisů otev-

rají a klidně i biologické sekce se věnují dobře propracovaným tématům z oblasti náboženství. Mění se to, byť je někde vidět ostych právě před tématy souvisejícími s vírou,“ říká Kundt, jenž nedávno vydal anglickou monografii *Contemporary Evolutionary Theories of Culture and the Study of Religion* (2015) v uznávaném vydavatelství Bloomsbury.

Do arzenálu českých antropologů, kteří jezdívají na výzkumy i do Afriky, tak vstupují matematické, lingvistické či přírodovědné metody včetně měření množství testosteronu a kortizolu ze slin, o jejichž analýze se starají kolegové ze Slovenské akademie věd. Kromě ní spolupracují s několika ústavami Maxe Plancka v Německu či s univerzitami ve Vancouveru, v Connecticutu nebo Singapuru.

Do týmu se hodlá vrátit i Martin Lang, jenž je výzkumníkem na Harvardově univerzitě. Na výzkum rituálního chování, jež může být prostředkem ke snižování úzkosti, Lang získal prestižní grant Neuron Impuls. „Plánů máme hodně. Chystáme i projekty na modelování náboženské radikalizace, zajímá nás vliv náboženské hudby na morální chování a podobně,“ říkají manželé Eva a Radek Kundtovi.

EXMINISTR SPRÁVEDLNOSTI

Jiří Pospíšil vstoupil do TOP 09

PRAHA Europoslanec a bývalý ministr spravedlnosti **Jiří Pospíšil** se stal řádným členem TOP 09. Do strany byl přijat v Praze 6 a už zaplatil členský příspěvek. Zda bude kandidovat na některou ze stranických funkcí, není jasné. „Mým cílem je straně především pomoci,“ řekl Pospíšil.

Do europarlamentu kandidoval za TOP 09 jako nestraník. Do roku 2014 byl členem ODS.

Po parlamentních volbách se o Pospíšilovi mluví jako o možném nástupci předsedy Miroslava Kalouska v čele strany. TOP 09 ve víkendových volbách získala 5,31 procenta hlasů, ve sněmovně tak má sedm mandátů. Ve volbách před čtyřmi lety strana kandidující tehdy s podporou Starostů obdržela téměř 12 procent a poslanců měla 26. čtk

KAUZA PROMOPRO

Osvobození úředníci žádají odškodné

PRAHA Tři bývalí vysoce postavení úředníci ze sekce pro české předsednictví EU, které soud osvobodil v kauze ProMoPro, chtějí po státu odškodnění. Dohromady jde o miliony korun. Napsal to dnes server iRozhlas.cz. Odvolací soud potvrdil jejich

nevinu letos v lednu. Pro devět obžalovaných podnikatelů soud stanovil tresty vězení. Firma ProMoPro zajišťovala audiovizuální techniku při českém předsednictví EU, zakázku získala v roce 2008 od Úřadu vlády bez výběrového řízení. Policie úředníky prověřovala od roku 2011, obvinila je o rok později.

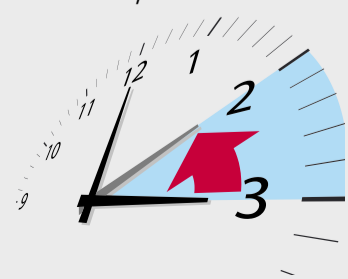
Kvůli údajnému účelovému a nedůvodnému upřednostnění ProMoPro čelili obžalobě ze zneužití pravomoci a porušení povinnosti při správě cizího majetku někdejší šéfkou předsednické sekce Jana Hendrichovou, právník David Mlíčko a diplomat Radoomír Karlík. Městský soud v Praze je už předloni označil za „obětí beránky“, kteří k trestné činnosti neměli žádný motiv. Soudkyně pražského vrchního soudu letos v lednu uvedla, že úředníci ProMoPro vybrali, protože firma byla podle jejich zjištění jediná schopná danou veřejnou zakázku splnit. čtk

PŘETOČTE SI HODINKY

V noci na neděli se posune čas

PRAHA V noci na neděli se změní čas, ve tři hodiny v noci se posunou hodinky zpět na 2.00, a noc se tak o hodinu prodlouží. Standardní čas bude jako každý rok trvat pět měsíců. Změnu pocítí i cestující v mezinárodních nočních spojích, které většinou budou hodinu čekat ve stanicích. čtk

Pozor, změna času ze soboty na neděli

NEMOCNICE V PRAZE

Motol chce dům pro rodiny nemocných dětí

PRAHA Nadační fond Dům Ronald McDonalda, charitativní organizace fastfoodového řetězce McDonald's, se po 15 letech dohodla s motolskou nemocnicí v Praze o stavbě domu kapacitou 20 až 25 pokojů pro rodiny dlouhodobě hospitalizovaných vážně nemocných dětí.

Nejčastěji jde o onkologická onemocnění a transplantace srdce. Náhradní domov pro rodiny ve složité situaci má pomoci především rodičům, aby mohli být děti co nejvíce blízko a zároveň si ještě více nekomplikovali už tak dost narušený chod běžného života složitým cestováním.

Momentálně Motol nabízí rodinám zázemí v ubytovně kousek od dětského centra, za to ovšem

musí rodiny platit a v případě naplněné kapacity sdílet pokoj i s jinými rodinami.

K podpisu smlouvy mezi nemocnicí v Motole a nadací by mělo dojít v řádu dní. „Projekt nadačního fondu nemocnice Motol vítá a spolupráce se doufám ubírá správným směrem,“ sdělila redakci mluvčí nemocnice Pavlína Daňková s tím, že dům by měl vyrůst nedaleko dětského centra.

Podle Marka Šedivého, ředitele nadačního fondu Dům Ronald McDonalda, by měla mít v chystaném objektu v areálu Motola každá rodina svůj vlastní pokoj s koupelnou. Systém funguje například v Německu, Rakousku, Maďarsku a Polsku. „Věříme, že i čeští úředníci umožní takový dům postavit. Rodiny nemusejí za pobyt platit, ale mohou fungování podpořit finančním darem, pokud to jejich sociální situace dovolí,“ představil plány Šedivý. sk

Více na webu www.lidovky.cz